

CSIKÓS ATTILA
Várakozás a szépre

Belépek a kávézóba, kérek egy italt, bár már nem kívánok többet. Részeg vagyok, holott csak délután három óra van. Unatkozom.

Amikor a bort megkapom, az utcára néző ablakhoz ülök. A fröccs jeges, pezseg, alig várja, hogy beleigyak. Nézem, és arra gondolok, hogy csak a legnagyobb dolgok olyan megindokolhatatlanok, és épp ezért gyönyörűek, mint ez a fröccs. Ez ma a hatodik. Ha gyakorlatias vagyok, teljesen felesleges. Ez már csak szép. Ez már csak saját nagyvonalúságom jele. Amit nem kívánok, ami önmagában való. Amitől azzal a bamba, benuult ábrázattal bámulok majd rátok, amit megérdemeltek, mert a fölösleges szépség már csak ilyen.

Körbenézek, pedig pontosan tudom előre, mit fogok látni magam körül. Látni fogom, ahogy múlik az idő. Meglepő munkaélet zajlik egy kávéházban délután.

A kávégépnél egy fiatal raszta csaj szöszmötöl. Olyan a szeme, mint Nofretetének. A vastag, halántéka aljáig futó, fekete szemtus állhatatossá és időtlenül fájdalmassá teszi tekintetét. (Sandy szeme nekem jobban tetszik. Játékos, mohó, örült, mégis vidám. Sandy a lány, akivel a megbeszéltek szerint majd később találkozom. Igen, Sandy a neve, pedig magyar lány, már ez is örület!) Nofretete tesz-vesz, néha a szemközti falon lévő nagy, alumíniumkeretes kerek órára néz és sóhajt, aztán vadul rakosgat tovább.

Alig páran vagyunk csak egyébként a helyen. Leghátul egy fiú vastagkeretes szemüvegben hajol egy füzet fölé, ír valamit. Előtte húsz centi magas könyvhalom. Látszik, hogy kapkod, igyekszik kezével utolérni a gondolatait. A lépcsőnél meg két középkorú férfi kapucnis pulcsiban, ők valami fontos pályázatról vitáznak, dühösen egymás szavába vágva, hadonászva. Az asztalukon rubrikákkal telerajzolt ívek, számológép és dossziék.

Nem érdekel a véleményük. Nem érdekel, hogy milyen pályázat. Hogy mennyi pénz. Hogy pontosan hogyan néznek ki, hogy milyen könyvek vannak a szemüveges fiú asztalán, hogy miről ír...

Amikor az ember az időtlenség állapotába kerül – két találkozó között felszabadul pár órája, s míg el-

jönne a pillanat, hogy valakikkel (jelen esetben persze csak Sandyvel) beülhessen végre valahová más-hová megbeszélni a „legfontosabbakat”, addig előbb valahová még beül, valaki mások közé, akiket nem ismer, akikkel így nincs is miről beszélnie, tehát csak magában iszik, a hatodik kávé vagy a hetedik fröccsöt –, azaz az idő egészen észrevehetetlenné lassul, tulajdonképpen megszűnik múlni, hiszen hirtelenjében haszontalanná vált minden óra és minden perc: na, akkor rettentő élesen mutatkozik meg a részletek hiánya iránti közöny.

Nézem egy darabig ezt a tájképet, ezt a fortyogó életet, amelyből nyilvánvalóan hatalmas teóriák és mondatok bugyognak majd elő, s közben lázálmosan összerosódik a szemem előtt az enteriőr, az asztalok, az emberek, a borospohár, ellep ez a tevőleges mindennapiság, a hasznosság és alkotás köde, és lassan azt sem tudom, meddig bámulok magam elé. Közben afféle ösztönből, megszokásból hátradőlök, aztán előre, előveszem a telefonom, a borospohárral babrálok, de nem iszom bele. Mozdulataimmal mímelem a működést, pedig közben csak Sandyre gondolok, és arra, hogy ő milyen átszellemülten és némán tudja órákig bámulni a plafont, és egyáltalán nem érzi szükségét annak, hogy bármit is tegyen.

Kimegyek rágyújtani.

A szemközti kapualjban, a kerékvetőn egy férfi ül, kabátját ráhúzza a fejére, az alja maga alá gyűrt lábára lóg, kezét zsebre dugta, nem is látszik, hogy ember, olyan, mintha a kerékvetőhöz tartozna, mintha egy ponyva lenne a kövön. Buzgóság vesz rajtam erőt. Odamegyek, megkérdezem, segíthetek-e valamiben? Előkászálódik a rongyok alól, rám néz, zavartan elmosolyodik. Halántékaig futó, mély ráncai keménynyé, bánatossá teszik a tekintetét. Egy üveg bort kér. Elballagok a közeli boltig, megveszem a bort, kifizetem, visszaviszem, és odaadom neki. Elköszönünk. Búcsúzóul még egyszer rám néz. A szemének szomorúságán túl egy életre látok, amelyet nem ismerek, amit elforralt a sors, aminek nyomait ugyan még felfedezhetném, ha rákérdeznék, ki volt, hogy került ide, de nem érdekel: ez az élet is elpárolog, elfő, semmivé lesz hamarosan. Végző soron mindenki szeme erre a gőzölgő levesre, a semmire nyílik.

Amikor visszamegyek a kávézóba, mindent változatlanul találok. A két vitázó még vagy tíz percig számol és vagdalkozik, aztán lassan szedelődzködni kezdenek. Nofretete elnéző mosollyal figyel, ahogy felrácigálják a kapucnis pulcsira a kapucnis dzse-

kit, aztán sietve mosogatni kezd. A pulóveren YALE felirat, a dzsekin CAROLINA PANTHERS. De gyorsan elment ez az óra, a kurva anyját neki, morogja az egyik, és bosszúsán elrámolja a papírjait. Amikor eltávoznak végre, egy darabig mindent betölt a csend. Aztán egy magányos, nagy, törökmintás kendőbe burkolt lány érkezik. Csörögnek-zörögnek a szatyrai, hangosan, szinte kiabálva teát rendel, majd zajosan lerámolja iszákjait, székeket tologat, de végül bekucorodik a sarokba, és olvasni kezd, ha jól látom, Tereyrt. A szemüveges fiú is megnézi magának a kötetet. Most látom, nála is van egy. *A Termann hagyományai*. Első kiadás.

Mindezek a részletek, illetve ezek észrevétele arra figyelmeztet, hogy ismét munkába állt az idő. Az ember cselekvő lényé nemesült, érdeklődött valaki hogyléte felől, bort vett, pénzt számolt, gyalogolt.

Megiszom a fröccsöm, aztán rögtön kérek egy másodikat. Amikor unatkozom, mohón iszom.

Sandyre gondolok. Tanár vagy titkárnő. A szemébe nézve pontosan látom, hogy mi történik velünk. Ő néha lázasan, gyorsan él, néha csak van, mint a meteorológia. Egyszer gyűjt, őrizget, utána mindent a kukába dob. Harap, ragaszkodik, tulajdonol, használ, vagy eldob, feléget, elfelejt. Élvezkedik. Bármifajta rendszer nélkül létezik. Állandóan késik, nem emlékezik semmire, az ígéreteit sosem tartja be. Az a félelmetes, gőzölgő semmi, amivé leszünk, az ő értelmezésében még ízes, orzával és téstával teli, fortyogó levés. És pontosan ez nem történik velünk. Sandy alig húsz éves, de csak arról beszél, amit már megélt, nem mond ítéletet, csak arról, akivel lefeküdt, és csupán akkor párolog a bőre, ha egy hosszú menet után már elélezett. Ami velünk történik, az éppen az, hogy anélkül szublimál szemünk mögül az élet, hogy megtörtént volna velünk bármi jó. Vagy akár rossz. Vagy legalább undorodtunk volna attól a jótól, vagy betegesen élveztük volna, ami rosszat teszünk. Nem teszünk mi semmit. Csak cselekedünk.

Sandy nem hagyja magát, ő az a megindokolhatatlan, magában való szépség, amiről gondolkodni kezdtem, amikor beléptem ide. A szépség, amire nincs már szükségünk, a bónusz, az isteni jutalom, negyven felett egyenes kegyadomány.

Van erre egy elméletem. Minden rosszkedv és depresszió legmélyebb állapotában eljön a felszabadulás. Minden küzdelemből annyi marad csak, mint pohár alján a borüledék. És akkor rájössz, hogy van még egy palack. Rátöltesz, oldódsz, kezded előlről.

Három-négy pohár után jön a melankólia. A melankólia az a bizonyos feloldott üledék, a fájdalmas öröm, a „nem érdekel semmi” szépsége, a könnyű köd, amely az üresség felett lebeg. Nincs oka. Igazából nem is öröm. Az érzékelés magasiskolája. Félúton a „minden mindegy” és a „majd én megmutatom” között.

Nos, Sandy az én melankóliám. Az én beletörődésem. Az én „pá, puszim”. Akit ha magamra húzok, akkor azzal a bamba, bénult és értetlen, fensőbbes ábrázattal bámulok majd rátok, amit megérdemeltek...

Már két órája ülök, újabb fröccsök között, kissé tétlenül, néha jegyzeteléssel vagy az interneten történő kutakodással siettetve az időt, amikor sms-t kapok Sandytől. Azt írja, sajnálja, de nem jöhet.

A lány törökmintás sálban ásít, és továbblapoz. A szemüveges fiú előtt hízik a regény. Nofretete kávéfőző megint, és én azon tűnődöm, hogy vajon kinek? A fiú előtt teli korsó, a lány előtt tea. És rajtuk kívül csak én vagyok. Bizarr, titokzatos ügy, mint ő maga. Benéz az este az ablakon, és gőzölgő ürességet lát maga előtt. Összeszedem a holmim, felkabátolok, fizetek.

Azt mondjátok, túl sok az elpazarolt idő? Hogy kár elcseszni a hasznos perceket? Hogy hiábavalóak ezek a várakozással töltött délutánok? Lehet. Az igaz, egy csomó mindent nem vesz észre az ember, amíg így tékozol. Például a férfi a kerékvetőn már nincs is itt. Valóban, nem láttam, amikor továbbgyalogolt. De kit érdekel?

Szerintem egy efféle, látszólag hiábavaló délután is adomány, már éppen abból kiindulva, hogy teljesen felesleges: egyfajta ráadás. Ez már a hasznos időn túli idő, vagy, ahogy igazán érzem, az el sem múlt, a meg nem történt idő. Persze, van ebben is némi melankólia. Minden elodázható, semmi sem időszerű, nincsenek sürgős feladatok, ahogy nincsenek elköteleződések sem. Sandy szabad lány, nekem meg végtelen idő áll birtokomban, éppen azért, mert sokat töltök el haszontalanul. Miről késnék le? Ugyan!

Gázolok az utcán a Metró felé.

A metróban a műmárványnak dőlök, úgy várom a következő járatot. Az emberek ellepik a peront, ez az utolsó rohanás még lefekvés előtt. A kezükben szatyrok, dobozok, tulajdonképpen mind egy óriási szállítmányozási cég alkalmazottai.

Kicsit bamba, kicsit lenéző, de nyugodtan mondhatjuk: álmos és részeg ábrázattal bámulom őket.

Három liter bort ittam pár óra alatt, csak gesztusból, és mert megtehetem. Már-már elbóbiskolok, amikor vagy húszméternyire tölem valaki felvisít, jobban mondva sikoltozni kezd. Üveghangon, artikulálatlanul és kitartóan üvölt. Alig pár pillanat múlva aztán mások is kiáltozni kezdenek, jó páran a sikítózás irányába sétálnak, meglepő nyugalommal, de odaérnek, csödület támad, vagy inkább kialakul lassan egyfajta tömeg. Jól látom, ahogy az érkező szerelvény szikrázó kerekekkel fékezni kezd a peron elején, így is csak épphogy megáll valahol ott, ahonnan a kiáltozást hallani. Ellököm magam a faltól, és odamegyek. Egy lány ül a biztonsági sávon, lába belóg a sínek közé. Többen fényképeznek. A lány karját már két férfi tartja, az egyik egy biztonsági őr. Erősen fogják, de a lány ki akar szabadulni, vergődik, miközben szakadatlanul visít, és ahogy tekereg, ahogy veri magát, nyitott kabátja alatt eltépdik a blúz, és kibomlik, mint két síkos halfarok, hetyke melle. Meglepődöm. Sandy az. Melltartót sose viselt. Most már értem is, azt üvölti, hogy a vonat elé akarja vetni magát. Hogy ebből elég! Az emberek kíváncsian figyelik, hogy miből? Mintha egy performansz volna az egész. A többség persze menne már haza. Az egyik utas feldúltan dűnnyögi, hogy „megint elkésem, bassza meg, egy hülye kis picca miatt...” Hm, tulajdonképpen igaza van... A két férfi végre kiemeli Sandyt a járatból, és az egyik oszlophoz préselik. A kabátja lecsúszik, nyitott blúzáat cibálja a huzat, gyakorlatilag meztelen, s a hidegen átsűrítő szélben mindkét mellbimbója megkeményedik. Dacos arccal kiabál még mindig, a bábámszkodókat pedig leköpi. Páran rendőrt akarnak hívni. Egy asszony odalép elé, és felképeli. Odamehetnék én is, hogy megkérdezzem, mi baj, kicsim? Talán elmondaná, s talán megérteném. Felelősségre vonhatnám, vagy épp kioktatva őt elmagyarázhatnám, hogy az a rossz, ami történt vele, és ami miatt a metró elé akarta vetni magát, nem történik meg, ha eljön a randira. Hogy az életet szépen kell élni. Hogy mindennek módja van. Talán megvigasztalhatnám. De nem teszem. Ő Sandy. Az én melankóliám. Az én forradalmam. Ő pontosan ilyen. Ha fagatnám, se tudnék meg róla többet. Hol a gyönyör, hol az örület birtokolja. És ahogy nézem, olyan szépnek látom, mint az utolsó fröccsöm az asztalon. Amit már nem kívánok. Megindokolhatatlan, értelmetlen, szükségtelen, mégis fenséges. Egyfajta isteni adomány. Mindennek felette áll. A biztonsági őr és az idegen utas megragadják a vállát, és lassan elindul-

nak a mozgólépcső felé. Nyilván senki nem érti Sandyt. Ők csöndben örülnek meg, a négy fal között. A nők pironkodnak, méltatlankodnak, forgatják a szemük, a férfiak meg, kissé megrogyasztva a térdük, próbálják eltitkolni az erekciójukat. Mutogatnak, és Sandy mellére zoomolnak az Iphone-jaikkal. A szemükbe nézek, és a metróalagút végtelen, gőzölgő sötétjére látok. Az egyenruhás az egyetlen, aki nem akarja bámulni Sandy két ficáncoló cicijét, sőt, szemérmesen elfordítja a fejét, és összehúzza mellkasán a blúzt. Óvatosan, mondhatni féltően vezetgeti a bábámszkodók között. Jól látom, ez tetszik Sandynek, megfogja az őr kezét, és megadóan a vállára hajtja a fejét. Már megnyugodott. Boldogan adja meg magát egy vadidegennek. A civil utas is leakadt valahol, már csak ketten állnak a mozgólépcsők előtt. Nézik egymást, hosszan, szinte időtlenül, mint akiknek jobb dolguk nem akadt. Mozdulatlanul és éterien mosolyognak, mintha egy távol-keleti film egyik jelenetében lennének, mondjuk valahol Tokió belvárosában. Már senki nem figyel rájuk, csak én. Így egészen észrevétlenek. Nem bánt ez a közjáték. Az sem, hogy tudom, mi következik. Semmi szükségem Sandyre. Ő csak szép. És a haszontalanná lassuló időben is éppolyan részletesen látszik mindenkitől különböző tökéletessége és hibátlansága, hogy szinte megrémülök. Az abszolút felesleges iránt az ember nem maradhat közönyös. És azt hiszem, éppen erre vártam két vagy három órát ma délután. Erre a szerepre. Hogy könnyű legyen. Mert ha ő szabad, én is az vagyok. A rápazarolt idő az én feleslegem. Ájult mosollyal nézem a metró, ahogy újra felberregő villanymotorral lassan begurul, miután visszakapcsolták az áramot. Bámulom az embereket, ahogy nyüzsgöve odasereglenek az ajtók elé. Tulajdonképpen boldog és felszabadult vagyok. Csak nézem, ahogy Sandy a „közterületis” szájába dugja a nyelvét, és belecsimpaszkodik izmos karjába. Talán ő az egyetlen, gondolom, ez a „közterületis”, aki megérdemelné, hogy egy kicsit jobban is megismerje az én csajom, az én melankóliám, s lélekben egy megkönnyebbült sóhajjal Sandyt a biztonsági őrre hagyom. Szerintem Sandy sem ellenkezne, ha tudná. Csak röhögne azon, hogy átadom, kérne egy gint, koccintana, és menne tovább. Ez az eltékozolt tízpercnyi örület számára maga az örökkévaló. A fölösleges szépség már csak ilyen. Az már az Isten birodalma, az ő gazdagsága, és az ő ítélete mindnyájatok élete felett. Ahogy megérdemlitek.